

Pikku-Haukkalan liito-oravaselvitys

Taru Heikkinen 19.12.2008
Kaupunkisuunnitteluosasto
Jyväskylän kaupunki

2. Perustietoa liito-oravan biologiasta

Liito-orava (*Pteromys volans*) on hämääraaktiivinen varttuneiden sekametsien asukas. Sen elinalueelle ominaisia piirteitä ovat suuret suoja tuovat kuuset ja ravintoa tarjoavat lehtipuut (Reunanen & Nikula 1998). Eläimen on havaittu viihtyvän myös kulttuurivaikutteisissa ympäristöissä kuten puistoissa, rantakoivikoissa ja peltojen reunametsissä (Sulkava ym. 1994). Kesäaikaan liito-orava syö pääasiassa lehtipuiden lehtiä (koivu, leppä, haapa) ja talvella ravinto koostuu varastoiduista lehtipuiden norakoista, joista liito-oravan papanat saavat tyypillisen kellertävän ruskean värinsä (Mäkelä 1996a). Pesän liito-orava rakentaa käpytikan koloon tai tavallisen oravan vanhaan risupesään, mutta eläin voi asustaa myös linnunpöntössä tai rakennuksessa. Useat käytössä olevat pesäpaikat eripuolilla elinpiiriä on olennainen piirre liito-oravan käyttäytymisessä (Anonyymi 2001). Yksilöiden liikkuminen kuusivaltaisella elinalueella keskittyy pienille ydinalueille, joiden yhteispinta-ala on noin 10 % koko elinpiiristä. Liito-orava suosii elinalueensa osia jotka ovat ympäristöään suojaisempia, joilla lehtipuustoa on enemmän kuin muualla elinalueella ja joilla myös pesäpaikat sijaitsevat useammin kuin niiden pinta-alan perusteella olisi odotettavissa (Hanski ym. 2000). Elinpiirin vähemmän käytetyillä alueilla on kuitenkin merkitystä esimerkiksi pesäpaikkojen osalta, sillä noin puolet pesäpaikoista sijaitsee ydinalueiden ulkopuolella (Anonyymi 2001).

3. Alueen puuston piirteet ja maastohavainnot

Tutkimusalueen metsät ovat pääasiassa varttuneita tuoreen ja lehtomaisen kankaan sekametsiä, joissa valtapuuna esiintyy mänty. Tuomiojärven rannan tuntumassa mäntyvaltaisella kuviolla 164 kasvaa paikoin hyvin jykeviä kuusia. Kuusi on valtapuuna virkistysreitillä itäpuolisella kuviolla 162. Nuorta lehtipuustoa selvitysalueella esiintyy yleisesti.

Selvitysalueelta ei löytynyt liito-oravan jätöksiä tai mahdollisia pesäpaikkoja kuten kolopuita. Jätöksien puuttuessa risupesä ei aktiivisesti etsitty. Alue ei ole metsänpiirteiltään erityisen potentiaalista liito-oravan elinalueeksi.

4. Johtopäätökset

Pikku-Haukkalan selvitysalueelta ei löytynyt merkkejä liito-oravan esiintymisestä. Jätöksiä ei löytynyt myöskään vuonna 2004 tehdyssä selvityksessä (Sihvonen). Eläimestä on tehty havaintoja selvitysalueen eteläpuolelta Korteniityn alueelta sekä Haukkalanrannan koulun läheisyydestä, joten on mahdollista että Pikku-Haukkalan alue on kuitenkin osa eläimen kulkureittiä kohti pohjoista, vaikka jätöksiä selvitysalueelta ei löytynyt. Selvitysalueen länsiosan ja Laajavuorentien välissä metsikkö on nuorta mäntymetsää ja selvitysalueen pohjoispuolella nuorta koivikkoa, jotka ei ole liito-oravan liikkumiselle optimaalista, mutta kulku metsiköiden kautta on kuitenkin mahdollista. Puuston varttuessa yhteys muuttuu helppokulkuisemmaksi. Onkin suositeltavaa, että maankäytön suunnittelussa huomioidaan liito-oravan kulkumahdollisuuden säilyminen myös tulevaisuudessa (kts. liite 1).

Alueen käytön rajoitusten perusteena on se, että liito-orava on uhanalaisuusluokituksessa määritetty vaarantuneeksi lajiksi (VU) ja sen lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty (luonnonsuojelulain 49. pykälä ja luontodirektiivin liite IVa).

Viitteet

- Anonyymi 2001: Liito-oravan (*Pteromys volans*) biologia ja suojelu Suomessa. Suomen ympäristö 459, Oy Edita Ab, Helsinki.
- Hanski, I. K., Stevens, P., Ihalempiä, P. & Selonen, V. 2000: Home-range size, movements and nest-site use in the Siberian flying squirrel, *Pteromys volans*. – J . Mammalogy 81: 798-809.
- Mäkelä, A. 1996a: Liito-oravan (*Pteromys volans* L.) ravintokohteet eri vuoden aikoina ulosteanalyysin perusteella. – Teoksessa: Liito-orava Suomessa, WWF Suomen Rahaston Raportteja nro.8. Länsi-Savo Oy, Mikkeli, ss. 54-59.
- Reunanen, P. & Nikula, A. 1998: Liito-oravan elinympäristöt ja maiseman rakenne Koillismaalla. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja sarja A nro. 93. Vantaa, 52 s.
- Sihvonen, H. 2004: Liito-oravan esiintymisestä Haukkalanrannan asemakaava-alueen pohjoisosassa. Ympäristövirasto, Jyväskylän kaupunki.
- Sulkava, R., Eronen, P. & Storränk, B. 1994: Liito-oravan esiintyminen Helvetinjärven ja Liesjärven kansallispuistoissa sekä ympäröivillä valtionmailla 1993. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja sarja A snro. 18. Vantaa, 29 s.

Pikku-Haukkalan liito-oravaselvitys

Liite 1.

